

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 934

van **CATHY COUDYSER**

datum: 25 augustus 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Coronacrisis - Europese steunmaatregelen voor de toeristische sector

Tijdens de gedachtewisseling in de vergadering van de commissie Toerisme van 21 april 2020 bracht de minister ter sprake dat de Europese Commissie op dat moment volop steunmaatregelen aan het uitwerken was om Europese ondernemingen die te lijden hebben onder de beperkende maatregelen als gevolg van corona te ondersteunen. De minister verwees toen naar de mogelijkheid die de Commissie overweegt om niet-gespendeerde budgetten van Europese structuurfondsen in te zetten voor de ondersteuning van ondernemingen in coronatijden en deelde toen mee dat Toerisme Vlaanderen zou onderzoeken om een deel van dat budget in te zetten voor toeristische kmo's. Toerisme Vlaanderen zou daarnaast proberen de toeristische kmo's zoveel mogelijk binnen het pakket van de Europese steunmaatregelen aan bod te laten komen. Eventuele andere (Europese) financiële steun zou verder worden opgevolgd.

Op 27 april 2020 vond een informele (digitale) ministerraad plaats tussen de ministers van Toerisme van de Europese lidstaten waaraan ook de Duitstalige minister van Toerisme, Isabelle Weykmans, volgens de beurtrol, namens België deelnam.

Ik stelde de minister daarover reeds een schriftelijke vraag (nr. 595 van 27 april 2020). In haar antwoord gaf de minister de algemene teneur van de gesprekken weer.

In de mededeling aan de Vlaamse Regering over de ontwikkelingen op Europees niveau in de maand april zoals geagendeerd op de Vlaamse ministerraad van 29 mei wordt verduidelijkt dat inzake het toekomstig Europees herstelprogramma er verdeeldheid was onder de lidstaten over de vraag of toerisme expliciet als aparte sector in de toekomstige plannen benaderd diende te worden dan wel of het samen met andere economische sectoren bekeken moet worden. Uit de mededeling blijkt voorts dat op vraag van Vlaanderen België heeft aangegeven zeer aandachtig te zullen zijn voor de mogelijkheden voor de toeristische sector in de toekomstige plannen van de Europese Commissie. In de mededeling is ook sprake van een gemeenschappelijke verklaring die door enkele lidstaten is opgesteld waarin onder meer wordt gepleit voor een apart Europees herstelplan voor de toeristische sector met specifieke aandacht voor bepaalde territoria, specifieke fondsen voor de toeristische sector alsook toegang tot liquiditeit voor luchtvaartmaatschappijen.

In de mededeling aan de Vlaamse Regering over de ontwikkelingen op Europees niveau in de maand mei zoals geagendeerd op de Vlaamse ministerraad van 19 juni wordt verduidelijkt dat Europees Commissaris Breton tijdens de informele video-ministerconferentie van 20 mei heeft aangegeven dat een groot deel van het Europese

herstelplan dat op 27 mei zal worden voorgesteld, gebruikt zal kunnen worden door de toeristische sector.

Op 27 mei stelde Europees Commissievoorzitter Ursula Van der Leyen 'Next Generation EU', een concreet voorstel tot Europees herstelplan voor waarbij Europa in 750 miljard euro investeringen voorziet in landen die economisch zwaar lijden door de coronacrisis. Een deel van deze middelen kan dienen als waarborg om bedrijven in strategische en essentiële sectoren, die failliet dreigen te gaan, van voldoende kapitaal te voorzien.

De bedragen die in het kader van Next Generation EU beschikbaar zullen zijn, worden toegewezen aan zeven programma's: Faciliteit voor herstel en veerkracht (672,5 miljard), REACT-EU (47,5 miljard), Horizon Europa (5 miljard), InvestEU (5,6 miljard), plattelandsontwikkeling (7,5 miljard), Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) (10 miljard) en RescEU (1,9 miljard).

21 juli 2020 bereikten de staatshoofden en regeringsleiders niet enkel over het nieuw meerjarig financieel kader, de begroting van de Europese Unie voor de periode 2021-2027, een akkoord. De Europese Raad hechtte ook zijn goedkeuring aan het Commissievoorstel over het Europese herstelfonds van 750 miljard euro.

Nu ligt de bal in het kamp van het Europees Parlement dat dit voorstel nog dient goed te keuren.

1. Kan de minister aangeven hoeveel het niet-gespendeerde budget van de Europese structuurfondsen (EFRO, ESF en Cohesiefonds) waarover Vlaanderen nog beschikt, precies bedraagt?
2. Zal een deel van deze middelen effectief kunnen worden aangewend om Vlaamse toeristische kmo's te ondersteunen?
 - a) Zo ja, hoeveel middelen zijn daarvoor beschikbaar en hoe zullen toeristische kmo's hier op kunnen intekenen? Kan de minister verduidelijken of en zo ja welke inspanningen Toerisme Vlaanderen zal leveren om de toeristische kmo's naar deze financiering toe te leiden?
 - b) Zo neen, waarom niet?
3. Kan de minister verduidelijken welke lidstaten zich voorstander toonden om binnen het Europese herstelprogramma toerisme als een aparte sector te benaderen dan wel samen met andere sectoren? Welk van beide standpunten draagt de voorkeur van de minister weg? Heeft België ter zake tijdens de informele ministerraad een standpunt ingenomen en zo ja, hoe luidde dit standpunt? Zijn er andere lidstaten die er een soortgelijk standpunt als Vlaanderen op nahielden?
4. Van welke lidstaten ging het initiatief van een gemeenschappelijke verklaring waarin wordt gepleit voor een apart Europees herstelplan voor de toeristische sector precies uit? Heeft Vlaanderen/België deze verklaring mee ondertekend? Zo niet, waarom niet? Welke elementen in de verklaring hebben Vlaanderen/België ervan weerhouden om deze te ondertekenen?
5. Kan de minister daarnaast verduidelijken of en zo ja welke concrete steunmogelijkheden er binnen het Europese herstelfonds (zeven programma's) concreet in het vooruitzicht gesteld worden voor ondernemingen in de toeristische sector? In welke mate wordt de toeristische sector binnen dit Europese herstelfonds benaderd als aparte sector dan wel samen met andere sectoren?

ANTWOORD

op vraag nr. 934 van 25 augustus 2020

van **CATHY COUDYSER**

1. Vlaanderen krijgt geen middelen uit het Cohesiefonds.
De uitgave van nog niet-gespendeerd budget van EFRO en ESF kan onder het Investeringsinitiatief Coronavirusrespons Plus. Bij de aannahme van het voorstel (eind april) bedroeg het aandeel nog niet toegewezen middelen 18 miljoen euro (9,7 miljoen euro in lopende oproepen en zo'n 8,8 miljoen in oproepen die nog in voorbereiding zijn). Voor ESF ging het toen om zo'n 20 miljoen euro aan nog niet ingezette middelen.
2. a) Er werden geen middelen toegekend aan Toerisme Vlaanderen.

b) Het Vlaamse EFRO-programma zat reeds in een vergevorderd stadium inzake goedkeuring van projecten. Vandaag is 97,4% van de middelen (171 miljoen op 175,5 miljoen) reeds vastgelegd. De resterende middelen zitten grotendeels vervat in lopende oproepen (smart cities, digitale hubs, ...). Er zijn op dit moment geen specifieke oproepen gericht naar toeristische kmo's. Dit neemt niet weg dat toeristische kmo's op indirecte wijze ondersteund kunnen worden door projecten rond smart cities, laagdrempelige toegang tot digitale hubs voor kmo's, ...
3. Tijdens de tweede informele videoconferentie van de ministers van toerisme onder Kroatisch voorzitterschap op 20 mei benadrukten de meeste lidstaten dat de komende jaren voldoende financiële middelen vrijgemaakt moeten worden voor de sector. Enkelen (Roemenië, Bulgarije, Malta, Italië, Griekenland, Ierland, Frankrijk en Portugal) pleitten ervoor om de sector expliciet op te nemen in het herstelplan. Sommige lidstaten bepleitten ook een aparte budgetlijn in het toekomstig meerjarig financieel kader (Roemenië, Bulgarije, Malta, Slovenië). België bepleitte geen aparte budgetlijn voor de toeristische sector, maar pleitte wel voor voldoende opportuniteiten voor de sector over verschillende instrumenten en fondsen heen. Onder meer Nederland, Litouwen, Denemarken en Zweden zaten ook op deze lijn.
4. De gemeenschappelijke verklaring van eind april werd ondertekend door Bulgarije, Cyprus, Griekenland, Malta, Italië, Portugal en Spanje (lidstaten dus die in grote mate afhankelijk zijn van de toeristische sector voor hun economie. Ook Frankrijk sprak nadien haar steun uit voor deze verklaring.

In deze verklaring werd onder meer het volgende bepleit:

- een apart Europees herstelplan voor de toeristische sector met specifieke aandacht voor bepaalde territoria (waaronder ultraperifere gebieden en eilanden)
- specifieke fondsen voor bedrijven in de toeristische sector, deze moeten een 'significant deel' uitmaken van het toekomstige Europese Herstelprogramma
- nadruk op duurzaamheid binnen het herstelbeleid (met vermelding van de Green Deal)
- directe steun voor bestemmingen die onderdeel uitmaken van een strategie van diversificatie (waaronder bergen, binnenlandse, rurale gebieden en dorpen)
- toegang tot liquiditeit voor luchtvaartmaatschappijen
- homogene maatregelen op EU niveau inzake mobiliteit en veiligheid.

Hoewel de verklaring ook heel wat positieve punten bevat (o.a. verwijzing naar het belang van regio's, duurzame ontwikkeling, etc.) heeft Vlaanderen ervoor gekozen om de verklaring niet te ondertekenen. Specifiek vonden we de oproep naar aparte specifieke fondsen voor bedrijven in de toeristische sector en de verwijzing dat deze een significant deel moeten uitmaken van het toekomstige herstelprogramma, nogal vrij sterk. Ook was er nogal veel nadruk op specifieke territoria zoals eilanden die voor Vlaanderen minder van belang zijn en van veel groter belang voor de ondertekenaars van de verklaring.

Vanuit Vlaanderen kijken we naar opportuniteiten voor de toeristische sector in verschillende programma's. Enerzijds bestaat de vrees dat een aparte budgetlijn voor toerisme voornamelijk in het voordeel van die landen waar de toeristische diensten een groot aandeel hebben in de globale economie van het land. Anderzijds bestaat het risico dat de invoering van een aparte budgetlijn een impact kan hebben op de betrokkenheid van toerisme in de verschillende EU-steunprogramma's. Vlaanderen heeft er voor gekozen om voor het algemene herstelplan geen specifieke sectoren naar voor te schuiven.

5. Zowel binnen het Europese herstelfonds als binnen het toekomstige meerjarig financieel kader zijn er (on)rechtstreeks opportuniteiten voor de toeristische sector.

REACT-EU betreft crisiscohesiebeleid waardoor lidstaten de komende jaren extra cohesiegeld krijgen om in te zetten op EFRO, ESF of materiële deprivatie. Zo wordt het bijvoorbeeld mogelijk om steun te verlenen in de vorm van bedrijfskapitaal of investeringssteun aan KMO's, investeringen ter bevordering van de transitie naar een digitale en groene economie alsook economische steunmaatregelen voor de regio's die het meest afhankelijk zijn van de zwaarst door de crisis getroffen sectoren. Ook onder ESF wordt het binnen REACT-EU bijvoorbeeld mogelijk om te investeren in onderwijs en opleiding en de ontwikkeling van vaardigheden, vooral om de groene en digitale transitie te ondersteunen.

Wat de **Faciliteit voor Veerkracht en Herstel** betreft, moeten lidstaten in een nationaal plan, dat ingebed is in het Nationaal Hervormingsprogramma, aangeven hoe ze het aan hen toegewezen budget zullen inzetten voor de groene en digitale transitie en de veerkracht van nationale economieën. Lidstaten waar de toeristische sector zwaar geleden heeft, zouden ervoor kunnen kiezen om een deel van deze middelen hierop in te zetten.

InvestEU biedt wellicht de mogelijkheid om te investeren in toerisme want dit programma bevat een onderdeel over duurzame infrastructuur alsook een luik over KMO's.

Ook binnen het **Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling** (onderdeel van het MFK) zijn er mogelijkheden om te investeren in toerisme en in KMO's.

Het **Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling** biedt ook opportuniteiten om te investeren in ruraal toerisme.

Tot slot geven we graag mee dat het toeristische ecosysteem door de Europese Commissie erkend wordt als **één van de 14 industriële ecosystemen** binnen de EU. Dit concept van industriële ecosystemen moet de Commissie in staat stellen om de gevolgen van de covid-19 crisis voor de economie van de EU beter te begrijpen en de financiering af te stemmen op de behoeften. Ook zakentoeerisme, dat ook belangrijk is voor Vlaanderen, valt hieronder. De erkenning van dit ecosysteem vormt een opportuniteit om het toeristische ecosysteem beter te leren begrijpen, sterker, duurzamer alsook digitaler te maken. Mogelijks leidt dit ertoe dat er meer aandacht komt voor toerisme in de verschillende EU fondsen en programma's.